

Tenir cura dels Espais Naturals Protegits.

Potenciant les mesures de gestió del patrimoni natural i els ENP (Espais Naturals Protegits)

Cal articular un model de gestió del Sistema d'ENP i reforçar els recursos de la Xarxa de Parcs i els consorcis de gestió. Recuperar i reforçar els recursos econòmics i de personal a la Xarxa de Parcs de Catalunya i en els consorcis que gestionen espais protegits, per incrementar la seva capacitat de gestió, posar les bases cap a un model d'excel·lència i assolir els seus múltiples objectius en els àmbits de la conservació, l'ordenació de l'ús públic i la contribució al desenvolupament local.

Desenvolupant el Pla d'ecoturisme en els espais naturals protegits de Catalunya. Portant a terme les accions previstes al Pla, ordenant, estructurant i regulant tota l'oferta d'activitats tot garantint els objectius de conservació dels espais protegits. Regulant de manera urgent les diverses formes de turisme i de lleure actiu a la natura. Continuant impulsant, on sigui adequat, la Carta europea del turisme sostenible en els espais protegits.

Cal establir un sistema nodal d'Espais Protegits. Els ENP són qui ocupen el territori i les àrees antròpiques són les tenen segona prioritat en l'ocupació. Això cal establir-ho en una legalitat que estableixi un sistema nodal d'Espais Protegits. Els ENP s'entenen cada vegada més com infraestructura verda.

National Land Trust. A més dels Parcs Naturals ja existents i gestionats per l'Administració, caldria posar en marxa l'exemple anglès del National Land Trust, que significa propietat pública dels territoris on cal preservar la seva existència pel seu valor multifactorial i per constituir un llegat per les generacions futures.

Cal impulsar l'activitat de l'Institut del Paisatge. Essencialment cal preservar el paisatge catalogat ja avui dia i dotar-lo amb recursos per la regeneració dels paisatges malmesos actuals.

Delimitar i protegir els espais de valor ambiental. L'Administració del Govern de Catalunya ja ha fet esforços amb diversos àmbits (delimitació, protecció, rehabilitació, etc.) d'espais naturals que cal que culminin, per això cal una inversió important. En termes d'objectiu genèric, entre altres cal que els rius amb les seves riberes i els seus espais de llibertat fluvial associats, els aiguamolls i maresmes, les costes i el litoral, romanen íntegres i públics, cal la plena qualitat dels sòls i de les aigües subterrànies, rius, llacs i aiguamolls, de l'aire i el clima.

Avui disposem, per exemple, d'un sistema d'espais naturals protegits que comprèn el 32% del territori terrestre + 85.628 ha. marines; tanmateix, molts d'ells gairebé no disposen de gestió, mentre que el nucli principal del sistema, els parcs naturals i els altres espais naturals de protecció especial, ha patit entre els anys 2010 i 2015 un intent de desmantellament del qual encara no s'ha recuperat. Així mateix, pel que fa a la biodiversitat territorial, diversos

indicadors assenyalen una tendència al retrocés que es fa palesa en la disminució i la fragmentació de determinats hàbitats i en l'increment de les espècies amenaçades.

El Pla d'espais d'interès natural (PEIN) configura el sistema d'espais naturals protegits de Catalunya. Incorpora, entre altres, els parcs naturals i els altres espais naturals de protecció especial i els altres espais de la xarxa comunitària Natura 2000. En síntesi:

184 espais ≈ 32% del territori + 85.628 ha. Marines

PEIN i Natura 2000 han estat unes eines relativament efectives de protecció preventiva però, en general, hi ha mancat una gestió activa i de caràcter positiu, tant pel que fa a la conservació com a la integració en les economies i estructures locals.

Un estudi rigorós realitzat sobre els beneficis socioeconòmics dels espais naturals protegits de Catalunya, mostrava com cada euro públic invertit en els espais naturals protegits generava 9 euros de beneficis a les economies locals (Institut Cerdà, 2015). I un altre estudi del Centre Tecnològic i Forestal de Catalunya sobre els valors de la superfície forestal del país, mostrava que el 80% del valor total corresponia als serveis eco-sistèmics (Plana, 2005).

Aturar la pèrdua de la biodiversitat a la comunitat vegetal.

Fent una gestió de boscos de manera sostenible.

Llei de Gestió Forestal: La realitat actual és que molts dels boscos catalans són de propietat privada. Una manca de gestió forestal comporta part dels grans incendis forestals que patim periòdicament. Més que subvencionar als propietaris forestal perquè tinguin cura d'ells, l'objectiu és crear una llei que regeixi la gestió forestal a Catalunya. L'objectiu d'aquesta és la creació d'una indústria verda: fusta, biomassa, etc. Però alhora la llei ha de permetre una expropiació dels boscos que no siguin gestionats correctament a partir d'un mínim d'anys de moratòria. Aquests boscos un cop siguin de titularitat pública, seran gestionats directament per Ajuntaments o entitats supramunicipals o, en el pitjor dels casos, a través de concessions administratives reversibles que permetin un control públic de la seva gestió forestal.

Fomentar l'ús de la Biomassa com energia renovable primigènia: Es poden utilitzar les persones sense prestacions, per fer la neteja dels boscos, i convertir aquestes podes en pellets. Totes o moltes calefaccions dels edificis públics de tot tipus, podrien funcionar amb aquest subproducte, amb la qual cosa estalviaríem grans quantitats de diners amb la compra d'energia fòssil i nuclear, i es crearien molts llocs de treball, no solament en la neteja dels boscos, sinó també amb la fabricació de calderes i tota la infraestructura necessària per al seu funcionament. Tenim un país amb una de les masses forestals més denses d'Europa, aquest sistema, reduiria molt el risc d'incendis, i al mateix temps aquesta neteja serviria per a un major i millor desenvolupament de la massa forestal, i posterior aprofitament en fusta comercial. Unes especials conseqüències territorials tindrà l'aconsellable increment de l'aprofitament de la biomassa forestal. Cal prioritzar les instal·lacions més pròximes a les zones boscoses i que puguin disposar de connexions elèctriques fàcils (...). També caldrà prioritzar les

instal·lacions que (...) permetin aprofitar l'energia tèrmica residual, atès que els rendiments són molt superiors.

Aprovar la Xarxa de boscos d'evolució natural i preservar estrictament els boscos centenaris. Adoptant mesures per preservar estrictament, com a patrimoni únic i insubstituïble, els escassos boscos madurs i centenaris que resten al país. Dissenyant una Xarxa de boscos d'alt valor natural destinats a conservar la seva dinàmica natural sense perturbació humana, en la qual s'hi ha d'incloure els boscos madurs de preservació estricta.

Retorn als boscos propis. S'ha de prioritzar la regeneració natural de la vegetació per davant de la repoblació, la qual només s'aplicarà quan la regeneració sigui massa lenta o molt difícil. Es pot fer aplicant-hi treball social i substituint espècies al·lòctones per autòctones. Per exemple pins per alzines. Quan es fa qualsevol tipus de reforestació, s'arrossegueu les tendències de fa moltes dècades, que és la de plantar coníferes. Això fa que permanentment tindrem un territori altament combustible. Fins i tot resulta sorprenent com en la restauració de talussos de carreteres noves, s'hi posa pins. Tots sabem que els pins cremen molt i quan en un incendi cremen, llencen pinyes enceses a molta distància, inutilitzant les carreteres com a tallafocs. Està més que demostrat que els boscos que no cremen són els autòctons (roure i alzina, no pas pi), i són els que estan totalment abandonats. El roure i l'alzina van substituint el pi, van formant un bosc dens que fa que l'interior sempre hi hagi una mica d'humitat fent que no cremi, té un sotabosc controlat i d'arbusts poc combustibles. El manteniment, en canvi, fa absolutament el contrari. L'esclarissament del bosc fa que entri el sol i assequi l'interior, que faciliti el creixement de pins i arbusts piròfits. Tot això que el bosc ha de tenir manteniment és una fal·làcia antropològica alimentada, per descomptat, els explotadors forestals. Amb la qüestió dels boscos bruts hi ha molta confusió per culpa dels projectes privats de boscos, i hem perdut el paisatge de mosaic. L'abandonament agrícola ha provocat la uniformització de les masses forestals. Hem d'afavorir que es gestioni bé la política forestal: extracció i gestió de biomassa, collites de bolets, etc., que ha de ser compatible amb la conservació de les espècies.

Retorn al patrimoni original: Voler fer fusta a Catalunya és inviable tenint en compte que als països nòrdics obtenen unes quantitats de fusta per hectàrea i any, unes 7 vegades superiors a Catalunya. Si deixéssim que els boscos es vagin autoreplantant de les espècies autòctones, roures i alzines principalment, i que arribin a boscos adults, el problema dels incendis quasi desapareixeria, l'absorció de CO₂ seria més gran i un lloc molt més aprofitable turísticament que els actuals boscos de pins incipients.

Hi ha una estratègia per evitar la pèrdua de flora, que està pendent d'aprovar. El cas dels boscos vells, madurs o centenaris és especialment significatiu, perquè són els hàbitats terrestres més biodiversos, motiu pel qual haurien d'estar en el primer lloc de les prioritats de conservació. Però això no ha estat mai així a Catalunya. S'estima que entre la tercera part i la meitat dels boscos vells que restaven l'any 1993 han estat tallats des d'aleshores, una pèrdua irrecuperable no sols a l'escala de les nostres vides, sinó a la de les properes generacions. Quin impacte ha tingut la talla dels boscos centenaris en la biodiversitat? I en la resiliència dels boscos al canvi climàtic? I en la salut de la societat? Hem de suposar que molt alt, però en gran part s'ignora, perquè la major part d'aquests boscos excepcionals (amb arbres anteriors al Decret de Nova Planta) s'han tallat abans que s'hi haguessin fet inventaris per saber quines espècies contenien. En aquells casos on s'han fet prospeccions científiques, quasi sempre han

aparegut espècies noves per a la comarca, pel país, de vegades fins i tot per a la ciència. I no obstant i això, segueixen essent tallats per obtenir-ne uns beneficis econòmics escarransits, molt inferiors de què hauria reportat la seva conservació i posat en valors.

Aturar la pèrdua de Biodiversitat a la comunitat animal.

Adoptant mesures concretes sobre cada problema existent (espècies amenaçades, reintroducció d'espècies, espècies invasores...)

Elaborar un Programa de restauració animal. Hem de protegir les espècies amenaçades per evitar-ne l'extinció, protegint els seus hàbitats, creant santuaris de protecció integral. En casos extrems, recorrent a la cria en captivitat, a la reintroducció o repoblació, guardant mostres genètiques, etc.

Aprovar el Catàleg de fauna amenaçada amb caràcter d'urgència, i els plans de recuperació de les espècies més amenaçades. Aprovar el Catàleg ja elaborat i aprovar els plans de recuperació més urgents, per evitar la pèrdua de biodiversitat.

Reduir el furtivisme i el tràfic d'espècies. Amb un control exhaustiu de la cacera furtiva i del tràfic d'espècies protegides

Aprovar l'Estratègia contra les espècies exòtiques invasores: Aprovar una estratègia que compregui els aspectes preventius, d'alerta immediata, de control de poblacions i d'erradicació (cargol poma, abelles asiàtiques, cranc pota blava, porcs vietnamites...), tenint en compte el creixent impacte ecològic, social i econòmic de les invasions biològiques.

Adoptar programes específics. Prioritzant mesures en la reintroducció d'espècies en perill d'extinció (ossos, aus, ...), informant la població local, formant-la adequadament i, molt important, no aplicar-les fins que no es compti amb l'aprovació de les diferents entitats o associacions amb interessos en la qüestió i amb el mateix territori.

Algunes xifres: Segons el Catàleg d'espècies de fauna salvatge en perill del DMAH(2010), no aprovat, sinteticament,

- 84 espècies en perill d'extinció (ós bru, rata d'aigua, llop, fura, sargantana pallaresa, esturió, fartet).
- 175 vulnerables
- 13 espècies extintes

Efecte de polítiques sectorials diverses i de l'absència de plans de recuperació per a 98% de les espècies en perill o amenaçades.

Manquen inventaris d'insectes (90% biodiversitat) així com de la majoria d'espècies de fauna marines. Manquen llibres vermells de tots els grups.

Manca de programes de seguiment. No sabem què perdem.

EDITORS i CONTRIBUÏDORS.

- Joan Guarch i Calvet.

- Jaume Miranda i Canals.

- Joaquim Sempere-Carreras.

CONTRIBUÏDORS i FONTS.

Salvador Cid;

Conservació.cat;

David Serrat;

Andreu Gonzalez;

Xavier Carceller;

Josep Mª Mallarach;

Eulàlia Comas